

HISTÒRIA D'ESPANYA. SEGLE XIX-II.

codi: 22206.

Prof. Pere Gabriel

TEMARI

1. Els anys de la Unió Liberal i el Sexenni Democràtic.
Cronologia bàsica i anàlisi historiogràfica. Sistema polític, política i insurreccionalisme. El moviment democràtic i el partit republicà fins el 1868. La mobilització popular i l'hegemonia del republicanisme popular. L'exemple català. El moviment obrer. La Primera República.
2. La Restauració.
El nou règim: construcció i significat social. El pacte colonial: la llei de relacions comercials amb les Antilles del 20.07.1882. La construcció del partit conservador i del partit liberal. El pacte del Pardo (1885) i el parlament llarg dels liberals. La configuració política de l'estat de la Restauració. La difícil professionalització de l'estat. L'Exèrcit. L'Església.
3. Republicanisme i obrerisme.
El republicanisme davant la Restauració. Diversos models de reorganització política (possibilistes, progressistes i federals). La reorganització federal de 1881-1883. Insurreccionalisme i milícia; el cicle insurreccional de 1883-1886. Els progressistes. L'obrerisme (entre l'organització sindical i el republicanisme): FRE clandestina i FTRE. "El Productor". El sindicalisme i socialisme reformistes (Tres Classes de Vapor, "El Obrero", ANTE i el congrés sociològic de 1883). El PSOE i la UGT.
4. El sufragi universal i el sistema polític durant la dècada dels 90.
Sufragi universal i sistema electoral. Caciquisme electoral i torn liberal/conservador. Els partits dinàstics: famílies i dissidències. El partit liberal i l'esquerra social. Les unions i coalicions republicanes. Els nous partits republicans: Salmeron. L'inici de l'agitació populista. L'obrerisme dels 90: intel·lectualització i sindicalisme d'ofici. Els primers 1er de maig.
5. Les guerres colonials i la derrota del 98. Els regionalismes.
La crisi política i l'exèrcit. Republicans, socialistes i anarquistes davant la crisi. El regeneracionisme del 98. La Unión Nacional. Els regionalismes. Estat liberal i qüestió nacional.
6. El reformisme dinàstic i l'inici de la monarquia d'Alfons XIII.
El partit conservador i Maura. El partit liberal i Canalejas. L'esquerra al carrer: lerrouxismes i moviments de masses. La dreta al carrer: el maurisme.
7. Canvis i continuïtats político-socials.
El món del treball i les ciutats (Barcelona i Madrid). Per un mapa polític espanyol de la segona meitat del s. XIX. Les grans continuïtats ideològiques: conservadurisme i tradicionalisme; lliurepensament i liberalisme democràtic; socialisme i sindicalisme; corporativisme.

Com hom pot comprovar, aquest temari s'articula a l'entorn de l'anàlisi i discussió de la problemàtica de la construcció de l'estat liberal a Espanya, a partir dels anys finals dels cinquanta del segle XIX i fins als primers anys del XX, a les portes de la primera guerra mundial, l'època en la que els principals països capitalistes europeus, tot adoptant diverses formes parlamentàries, pretenien consolidar uns estats democràtics d'hegemonia burgesa. Cal per tant comptar amb la feina paral·lela que prové d'altres assignatures d'història contemporània referides específicament a aquesta realitat europea coetània. Així com d'altres assignatures referides a la història econòmica. D'altra banda, donat que existeixen assignatures d'Història de Catalunya, aquest programa d'Història d'Espanya minimitza la caracterització detallada de la problemàtica catalana, per més que aquesta sovint apareix en el centre de la temàtica considerada i per tant hi és també tractada.

BIBLIOGRAFIA GENERAL I BIBLIOGRAFIA BÀSICA (I)

Abellán, J.L., Historia del pensamiento español, vols. 5/I i 5/II, La crisis contemporánea (1875-1936), M. 1989, Espasa-Calpe.

Artola, M., Partidos y programas políticos 1808-1936, 2 vols., M. 1974-1975, Aguilar.

Ballbé, M., Orden público y militarismo en la España constitucional (1812-1983), M. 1983, Alianza.

Domínguez Ortiz, A. (dir.), Historia de España, vol. 10. La Restauración (1874-1902), B. 1990, Planeta.

Fernández Almagro, M., Historia política de la España Contemporánea, 1868/1902, 3 vols. M. 1968-1970, Alianza ed.

Menéndez Pidal, R.(fund.), i Jover Zamora, J.M. (dir.), Historia de España, vol. XXXIV, La era isabelina y el sexenio democrático (1834-1874), M. 1981, i vol. XXXVII, Los comienzos del siglo XX. La población, la economía, la sociedad (1898-1931), M. 1984, Espasa-Calpe.

Sánchez Jiménez, J., La España Contemporánea, M. 1991, Istmo, vols. 1 i 2.

Alvarez Junco, J., El emperador del Paralelo. Lerroux y la demagogia populista, M. 1990, Alianza ed.

Balfour, S., El fin del imperio español (1898-1923), B. 1997, Crítica.

Duarte, A., El republicanisme català a la fi del segle XIX, Vic, 1987, Eumo.

Fomer Muñoz, S., Canalejas y el partido liberal democrático (1900-1910), M. 1993, Cátedra.

Fox, I., La invención de España. Nacionalismo liberal e identidad nacional, M. 1997, Cátedra.

Fusi (J.P.) i Niño (A.), eds., Vísperas del 98. Orígenes y antecedentes de la crisis del 98, M. 1997, Biblioteca Nueva.

García Delgado, J.L., ed., España entre dos siglos (1875-1931). Continuidad y cambio, M. 1991, Siglo XXI.

González Hernández, M. J., Ciudadanía y acción. El conservadurismo maurista, 1907-1923, M. 1990, Siglo XXI.

Piqueras Arenas, J.A., La revolución democrática (1868-1874). Cuestión social, colonialismo y grupos de presión, M. 1992, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.

Piqueras (J.A.) i Chust (M), *comps.*, Republicanos y repúblicas en España, M. 1996, Siglo XXI.

Serrano, C., Le tour du peuple. Crise nationale, mouvements populaires et populisme en Espagne (1890-1910), M. 1987, Casa de Velázquez.

Townson, N. (ed.), El republicanismo en España (1830-1977), M. 1994, Alianza Universidad.

Varela Ortega, J., Los amigos políticos: partidos, elecciones y caciquismo en la Restauración, M. 1977, Alianza.

(l). Aquesta bibliografia constitueix sols una primera relació, que contempla alguns títols de referència general i alguns títols bàsics per al posterior desenvolupament dels diversos punts del temari. Cal però necessàriament completar-la amb la bibliografia més específica, tema a tema, que serà lliurada a l'alumne en el seu moment.

AVALUACIÓ

L'alumne, prèvia consulta amb el professor, haurà d'elaborar al llarg del curs un *Dossier Bibliogràfic i Documental* sobre una qüestió concreta objecte de discussió historiogràfica relacionada amb l'assignatura. Els detalls i les característiques formals d'aquest dossier seràn comentats a classe. A més, l'alumne haurà de fer un *exàmen escrit* on: a) contestarà molt breument una sèrie de preguntes factuais, i b) desenvoluparà argumentalment un tema general.